

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΗΦΙΣΙΑΣ ΑΓΙΑΡΟΥΣΙΟΥ ΚΑΙ ΩΡΩΠΟΥ
«**ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΙ ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ**»

ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ
ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΠΑΥΛΟΥ ΠΕΥΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

www.agioiapistoloi.gr e-mail: agioi.apostoloi@gmail.com

τηλ. 210 8027738

ΚΥΡΙΑΚΗ 22 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2015. Θ' ΛΟΥΚΑ

Αρχιπρωτου, Φιλίμωνος, Ονισίμου αποστόλων, Κικιλίας μάρτυρος και των
συν αυτών, Κλήμεντος και Σισινίου ιερομαρτύρων.

Έτος 8^{ον} Τεύχος 364

ΣΧΟΛΙΟ ΣΤΟΝ ΑΦΡΟΝΑ ΠΛΟΥΣΙΟ

(Αρχιμανδρίτου Χριστοδούλου Καθηγουμένου της Ιεράς Μονής
Κουτλουμουσίου Αγίου Όρους)

Ο λόγος του Χριστού έρχεται από την έρημο. Δεν είναι εκ του κόσμου τούτου, όπως και ο Χριστός δεν είναι εκ του κόσμου τούτου. Όμως είναι ο ίδιος και απαράλλακτος λόγος που δημιουργήσε και συγκρατεί όλη τη δημιουργία. Βρίσκεται στην ίδια τη σύσταση του κόσμου. Όταν ο Χριστός λέει κάτι, είναι αυτό που αποκαθιστά τη φύση στην αλήθεια της, την επαναφέρει στις προδιαγραφές της, την ανακαλεί από μια νοσηρή κατάσταση.

Χαρακτηριστικό σύμπτωμα και εκδήλωμα αυτής της νοσηρής κατάστασης είναι η πλεονεξία. Το ένστικτο της αυτοσυντήρησης φαίνεται ότι αποκτά τέτοια δύναμη, ώστε να καλλιεργεί επιμελώς μια εμπαθή σχέση με πρόσωπα και πράγματα, μια ορμή για κτητικότητα και κυριαρχία. Είναι, μια σχέση παράγωγο της ανθρώπινης φιλαυτίας.

Για τους Πατέρες της Εκκλησίας η πλεονεξία είναι αυτή που φέρει τα πάνω κάτω. Επινόησε την ανισότητα, κατέλυσε την αρμονία, καλλιεργεί τη μισανθρωπία, προκαλεί τους πολέμους, τη βία, την καταπίεση, την εκμετάλλευση, γεννά τη χειρότερη μορφή ειδωλολατρίας –τη λατρεία του χρήματος– και όλα τούτα «νόμιμα», αφού κάθε εξουσία έχει τον τρόπο να νομιμοποιεί. Οι Πατέρες μιλούν για άδικους νόμους, αυθαιρεσία της εξουσίας, καπηλεία θεσμών και αξιών, κοινωνική αδικία και αναληγσία, για το θέατρο της υποκρισίας. Η φρενώδης όρεξη για αύξηση του πλεονάσματος οδηγεί σε κατάσταση ψύχωσης και αλλοτρίωσης, όταν γίνεται αυτοσκοπός, όπως στη σημερινή χρηματοοικονομία.

Με αφορμή το πάθος της πλεονεξίας δίνεται από τον Ιησού η παραβολή του άφρονος πλουσίου. «Προσέχετε από την πλεονεξία», λέει, «γιατί τα πλούτη, όσο περρίσσεια κι αν είναι, δεν δίνουν την αληθινή ζωή

στον άνθρωπο.» Είναι άκρως ενδιαφέρον ότι στη συγκεκριμένη παραβολή η προέλευση του πλούτου δεν παρουσιάζεται ως καρπός φανερής αδικίας και κλοπής. Ο άφρων ήταν γαιοκτήμονας και η γη του έδωσε μεγαλύτερη σοδειά, την οποία έπρεπε να συνάξει. Ταυτόχρονα όμως θα πρέπει να συμπεριλάβουμε στην «περιουσία» του και ανθρώπους που ήταν στη δούλεψή του με άθλιες συνθήκες εργασίας και φυσικά κατακράτηση της παραγωγής. Σύμφωνα με μια καθωσπρέπει ερμηνεία, Ιουδαϊκή στην προέλευσή της, αυτό μπορεί να θεωρηθεί ως ευλογία Θεού. Τα πράγματα όμως δεν είναι έτσι. Οι Πατέρες είναι σαφείς: Το πλεόνασμα προέρχεται από την κλοπή εκείνων που το έχουν πραγματική ανάγκη. Αν ο κατέχων δεν αρπάζει άμεσα, ωστόσο αποστερεί έμμεσα, αφού το ογκούμενο πλεόνασμα παράγει υστέρημα, εξαιτίας της ανισοκατανομής των κοινών αγαθών. Υπάρχει μόνο μια μικρή διαφορά ανάμεσα στον κλέφτη και στον πλεονέκτη, σύμφωνα με τον άγιο Ιωάννη τον Χρυσόστομο. Ο πρώτος κλέβει τη νύχτα, ενώ ο δεύτερος την ημέρα.

Η φιλαυτία είναι η στάση ζωής του πλουσίου που έχει χάσει το μυαλό του. Διότι ο άφρων πλούσιος δεν βλέπει τίποτε άλλο παρά την ψευδανάγκη να αυξάνει τις υποδομές του, ζώντας με τη φρεναπάτη της απόλυτης ασφάλειας: «ψυχή, έχεις πολλά αγαθά, κείμενα εις έτη πολλά. Αναπαύου, φάγε, πίε, ευφραίνου.»

Υπάρχει βέβαια και ο σωζόμενος πλούσιος. Εκείνος που ενώ με τίμια μέσα αποκτά ή κληρονομεί πλούτο, θεωρεί τον εαυτό του οικονόμο αυτού του πλούτου για τις ανάγκες του κόσμου. Όμως, με τη λέξη «οικονόμος» δεν εννοούμε αυτόν που κάνει ελεημοσύνες. Η ελεημοσύνη μπορεί να μην είναι έργο αγάπης, ούτε απαραίτητως «οικονομεί» κάτι. «Οικονομική» είναι η χρήση του πλούτου, όταν δίνει το περίσσειμα στους άλλους, αναπληρώνοντας το υστέρημά τους. Αυτή είναι η αληθινή κοινωνικότητα. Αυτός είναι ο αληθινά φιλόανθρωπος, εκείνος που δεν θεωρεί τίποτε δικό του. Είναι διαχειριστής στη περιουσία του Θεού, που προσφέρει τα μεγάλα – τον ήλιο, τη βροχή, τη γη – σε όλους ανεξαιρέτως. Ας θυμηθούμε την «έμορφη, ευγενική» φράση των Πατέρων, ότι δεν ισχύει για μας «το εμόν ή το σον, το ψυχρόν τούτο ρήμα».

Κάποια στιγμή το θέατρο αυτής της ζωής τελειώνει. Και ο άνθρωπος συνειδητοποιεί ότι από όσα κατείχε και χρησιμοποιούσε στη σκηνή τίποτε δεν του ανήκει. Και αυτό το κορμί του θάβεται στη μητέρα γη. Στο πικρό τέλος της παραβολής ο Θεός λέει στον ανόητο: «άφρων, αυτή τη νύχτα απαιτούν από σένα την ψυχή σου. Κι αυτά που ετοίμασες, σε ποιόν θα ανήκουν;» Ποιοί απαιτούν την ξεμοναχιασμένη ζωή του, αν όχι ο Θεός; Οι δαίμονες θα τον σύρουν πλέον στον τόπο της επιλογής του: στην άβυσσο της ακοινωνησίας, στο σκοτάδι της αφιλίας, στην πραγματική εμπειρία του

πραγματικού θανάτου. Αυτός ο πλούσιος δεν έχει ούτε όνομα, ούτε μνήμη, ούτε σωτηρία.

Υπάρχει λοιπόν ανάγκη θεραπείας πριν το τέλος της παράστασης. Είναι η καταπολέμηση της πλεονεξίας και της φιλαυτίας. Ο πρακτικός τρόπος για την αντιμετώπιση της πρώτης –της πλεονεξίας– είναι η άσκηση και παραμονή μας στα χρειώδη, τα αναγκαία. Οι αισθήσεις απαιτούν ολοένα και περισσότερα, τρέφουν την ανικανοποίητη βουλιμία μας. Παραιτούμενοι από τις απαιτήσεις αυτές, αρκούμεθα στα αναγκαία του βίου: την απλή τροφή, το απλό ένδυμα, το απλό κατάλυμα, κατά τη συμβουλή του αποστόλου Παύλου. Ο αληθινά αυτάρκης χρησιμοποιεί απλώς όσα καλύπτουν τις ανάγκες του, όπως η μέλισσα παίρνει από τα άνθη μόνον αυτό που της χρειάζεται.

Όσο για τη φιλαυτία, η αγωγή για την καταστολή της είναι η καλλιέργεια της έμπρακτης αγάπης. Η πρωταρχική ευαγγελική εντολή, ο λεγόμενος χρυσός κανόνας, υποδεικνύει όχι τί να μη κάνεις, αλλά τί να κάνεις. Σου λέει όχι απλώς να μη κάνεις στους άλλους αυτό που δεν θέλεις να κάνουν οι άλλοι σε σένα, αλλά κάτι πολύ πιο ουσιαστικό: να κάνεις στους άλλους αυτό που θέλεις να κάνουν οι άλλοι σε σένα. Γι αυτό και ο άγιος Αναστάσιος ο Σιναΐτης καταδικάζει όχι μόνο τον πλούσιο που θησαυρίζει από αδικίες, αλλά και εκείνον που μπορεί να σώσει κάποιον άνθρωπο από λιμό, χρέος ή αιχμαλωσία, κι όμως δεν το κάνει. Δεν αρκεί να εφησυχάζεις, να λες ότι «εγώ δεν έχω πειράξει κανένα». Αυτό δεν σε σώζει, δεν σε αναδεικνύει άνθρωπο. Αλλά να πλησιάζεις, να σκύβεις στο πρόβλημα του άλλου. Δεν χρειάζεται πάντα χρήματα ο πλησίον, κάποτε χρειάζεται τον καλό λόγο, το ειλικρινές ενδιαφέρον, την ευγενική συμπεριφορά. Αλλά και σε υλικό επίπεδο, αυτό που περισσεύει χάρη στη δική σου άσκηση και εγκράτεια να μη συσσωρεύεται, αλλά να προσφέρεται για τις ανάγκες των δεομένων και αδυνάτων. Τέλος, και το προσωπικό χάρισμα να διατίθεται στη θεραπεία των αναγκών των άλλων. Ωστε χρήματα και χαρίσματα να μη κατέχονται, αλλά να μοιράζονται. Γιατί δεν είναι δικά σου. Κι αν ο Θεός σου τα δίνει, είναι για να σου δώσει την ευκαιρία να γίνεις αληθινός άνθρωπος με τη μετάδοσή τους.

Ο Θεός μιλά στο τέλος της παραβολής, αλλά μέσα από την παραβολή μιλά κάθε στιγμή, αιώνια παρών, στον καθένα μας προσωπικά, ώστε να έχουμε ανοιχτά και άγρυπνα τα μάτια της ψυχής. Η εποχή μας έχει δημιουργήσει ένα άλλο υβρίδιο. Όχι τον άφρονα πλούσιο που συνάζει απλώς τον πλούτο που δίνει η γη, αλλά τον άφρονα επενδυτή, που κάνει το κέρδος αυτοσκοπό και νόημα ζωής σε ένα κυρίαρχο οικονομικό σύστημα. Η αλλοτρίωση είναι ακόμη βαθύτερη. Ο τεχνοκράτης έχει στη θέση της καρδιάς μια μηχανή και στη θέση του μυαλού ένα τυφλό νεόπλασμα, που

θερμαίνεται στη χωματερή της φιλοδοξίας. Η αρχή της νόσου είναι η ίδια, ίδια και η κατάληξη.

Όποιος θέλει να είναι άφρων, ας είναι. Διαφορετικά ας παραμείνουμε στα χρειώδη, ας κάνουμε το περίσσευμα ευλογία, ας ζήσουμε σαν άρχοντες από το υστέρημά μας, κι αυτό, αν είναι αγάπη, αν είναι δηλαδή μίμηση του Χριστού, θα μας κάνει αληθινά πλούσιους.

Άγιοι Φιλήμων ο Απόστολος, Αρχιππος, Ονήσιμος και Απφία

Οι Άγιοι Φιλήμων, Αρχιππος, Ονήσιμος και Απφία ήταν μαθητές του Αποστόλου Παύλου (περί το 54 μ.Χ.) και τους αναφέρει ο Απόστολος Παύλος στην προς Φιλήμονα επιστολή του.

Ο Φιλήμων και η σύζυγος του Απφία ήταν χριστιανοί στην πόλη των Κολοσσών, με ανεπτυγμένο αίσθημα φιλανθρωπίας. Χρησιμοποιούσαν δε τα πλούτη τους με προθυμία για την ανακούφιση φτωχών, ασθενών και για την ανάπτυξη του έργου του Χριστού. Στο χριστιανισμό προσήλθαν δια του Αποστόλου Παύλου, όταν αυτός είχε έλθει στην πόλη τους. Μάλιστα, για τις αγαθοεργίες του Φιλήμονα γράφει συγκεκριμένα: «Χάριν ἔχομεν πολλὴν καὶ παράκλησιν ἐπὶ τὴν ἀγάπη σου ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπαιται διὰ σοῦ, ἀδελφέ» (Προς Φιλήμονα, 7). Δηλαδή, έχουμε πολλή χαρά και παρηγοριά για την αγάπη σου, διότι οι καρδιές των αδελφών χριστιανών έχουν βρει ανάπαυση με τις ευεργεσίες και αγαθοεργίες σου, αδελφέ.

Για τον Αρχιππο λέγεται ότι ήταν συγγενής, ίσως και γιος του Φιλήμονα και της Απφίας. Ο Παύλος, επειδή ο Αρχιππος είχε μεγάλη αφοσίωση στη διάδοση του Ευαγγελίου, στην προς Φιλήμονα επιστολή του τον ονομάζει στρατιώτη.

Ο Ονήσιμος ήταν υπηρέτης του Φιλήμονα, από τον οποίο απέδρασε και πήγε στη Ρώμη. Εκεί έπεσε στα δίχτυα του Αποστόλου Παύλου, που τον έστειλε πίσω στο Φιλήμονα, χριστιανό πλέον. Και παρακαλεί τον Φιλήμονα να δεχθεί τον Ονήσιμο, όχι σαν υπηρέτη, αλλά σαν αδελφό.

Κατά την παράδοση, όλοι μαρτύρησαν για τη διάδοση του Ευαγγελίου.

Να σημειώσουμε τέλος, ότι ο Απόστολος Ονήσιμος εορτάζεται χωριστά στις [15 Φεβρουαρίου](#) και ο Απόστολος Αρχιππος εορτάζεται χωριστά στις [19 Φεβρουαρίου](#). Σήμερα, εορτάζεται κυρίως ο Άγιος Απόστολος Φιλήμων και η Απφία.